

CERKVENI GLASNIK

ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO

Izhaja zadnjo soboto v mesecu za naslednji mesec. - Posamezna številka 1— Din.

Cerkev in socialno vprašanje.

V lateranski baziliki večnega Rima stoji izrazit, novodoben, iz bron vlit spomenik. Predstavlja orjaškega delavca, z znaki njegovega poklica. Kaj neki pomenja ta spomenik v častiljivi in stari papeški cerkvi? O, veliko govori tiha postava bronastega delavca tistemu, ki hoče razumeti današnji čas! Delovni človek, posebno industrijski delavec, ki se z delom svojih rok rine skozi življenje, išče pomoči, zaščite in pravice v senci Kristusove Cerkve in papeštva. Od tu naj prihajajo navodila in pomoč za reševanje socialnih vprašanj, ki vplivajo potem na življenje posameznih delavcev in posebej še delavskih družin. — Da, bronasti kip delavca v lateranski baziliki nam tudi spričuje, da se delavstvo ni zastoj oziralo na Cerkev in na njene predstavnike na zemlji, saj je bil ravno ta kip postavljen v hvaležen spomin velikemu socialnemu papežu Leonu XIII, ki je svetovnemu gospodarstvu pokazal smer in cilj, ki naj bi osrečeval vse človeštvo, bogate in revne, gospodarje in delavce.

Že nekdanj in še današnje dni se pa pojavlja vprašanje: Ali ima Cerkev pravico in dolžnost, da se vtika v gospodarske in socialne razmere človeštva. Skušajmo na to kratko odgovoriti!

Pravijo nasprotniki Cerkve: Ali ni Cerkev prejela svojih nalog od božjega ustanovitelja Jezusa Kristusa? Ali ni njena poglobljena in edina naloga, da vodi ljudi k večnemu zveličanju? Za urejevanje posvetnih zadev ni poklicana Cerkev! In potem dajejo navodila nasprotniki Cerkve, da naj papež vlada v Vatikanu, škof v škofijski palači, duhovnik naj pa omeji svoj delokrog na zakristijo in farno cerkev. Kar vse državljanske pravice bi mnogoteri radi odjedli duhovniku, pustili bi mu edino še dolžnost plačevanja davkov. Glasovalno pravico za vse javne zastope bi mnogoteri radi naklanjali prav vsem, ki so proticerkvenega mišljenja, a duhovniku to pravico osporavajo, češ, poklican je le za reševanje duš in za nič drugega. Vsa ta na-

vodila pa izrekajo le zato, ker duhovnik in Cerkev Kristusova pač ne more podpirati in pospeševati njihovih temnih namenov.

Po božji naredbi in volji sta na tem svetu dve moči, katerima sta zaupani blaginja in sreča ljudi. Ti dve moči sta: Cerkev in država. Obe oblasti sta od Boga postavljene in odobrene in po volji božji morata tudi izpolnjevati svojo nalogo. Za večno in časno srečo morata ti dve oblasti skrbeti. In res je to, da je Cerkev predvsem poklicana skrbeti za zveličanje duš in država za pospeševanje časne, zemeljske sreče svojih državljanov. Toda v medsebojnem razumevanju in edinosti mora Cerkev in država složno izpolnjevati navodila najvišjega Zakonodajalca, saj isti človek mora doseči časno in večno srečo. Če ima torej tudi Cerkev svoj poseben delokrog in enako država svojega, pa v vsakdanjem življenju vendar ostaja nešteto vprašanj in zadev, ki enako brigajo Cerkev, kakor državo.

Božji Zveličar je dal svojim apostolom in s tem Cerkvi naročilo in zagotovilo: „Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite torej in učite vse narode; krščajte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih spolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal; in glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Mat. 28, 19—20.) Ves zaklad svojih svetih in edino pravih nauk je zapustil Kristus svoji Cerkvi. In Leon XIII pravi v svoji znameniti delavski okrožnici *Rerum novarum* (28), da vprašanje ureditve delavskega vprašanja mora biti delo in prizadevanje vladarjev, držav, gospodarjev, bogatašev in delavcev samih, za katere se borba vrši. Toda, pravi, sv. Oče: To pa trdimo brez oklevanja, da bodo zastoj vsa prizadevanja ljudi, če bo zapostavljena Cerkev. Cerkev namreč je, ki jemlje iz evangelija nauke, s katerih močjo more spor ali popolnoma poravnati, ali pa ga gotovo more ublažiti s tem, da mu vzame ostrino. Ona je tista, ki si prizadeva ne samo učiti duha,

ampak tudi s svojimi zapovedmi voditi življenje in nrvnost posameznikov, ki uprav delavski stan zboljšuje z mnogimi prekoristnimi ustanovami. Ona hoče in se poganja za to, da bi se združile razsodnost in moči vseh stanov v ta namen, da bi se čimbolj smotreno ugodilo zahtevam delavcev ter smatra za potrebno, da se v isto svrhu — seveda s premišljeno zmernostjo — uporabi celo zakoni in oblast države.

Ideje so, ki preoblikujejo vekom lice. To se pravi: ne meč, ne revolucija, ne sirova sila ne morejo trajno preobraziti človeške družbe; to morejo samo ideje in sicer Kristusove ideje. Kristus je socialni Kralj sveta. Nemogoče je, da bi izginil s sveta socialni nered in socialna beda, dokler ne zavlada svetu tista ideja resnice, pravice in ljubezni, ki jo je oznanjal Kristus. Napačna je trditev, da se Cerkev ne sme vmešavati v razna socialna vprašanja. Gotovo je in tudi resnica je, da je Cerkev vseeno, kako se organizirajo ljudje, kako si posameznik prisluži svoj kruh, kako se vladajo države, toda glasno mora Cerkev dvigniti svoj glas, kadarkoli in kjerkoli se krši nrvni nauk Kristusov. Cerkev mora vedno in povsod učiti pravo resnico, pravico in ljubezen ter obsojati vse kar njenemu pravemu nauku nasprotuje.

Nočemo tajiti dobre volje ustanoviteljev raznih socialnih organizacij, s katerimi so tekom stoletij in desetletij skušali pomagati bednemu človeštvu. Toda v kolikor so njihovi nauki nasprotovali temeljnim socialnim zamislim krščanstva, v toliko so bili obsojeni na smrt. Kal smrti nosi v sebi tudi novodobni socializem, ker se s krščanstvom pač izključuje. Sedanjí sveti Oče Pij XI. je v znameniti delavski okrožnici „Quadragesimo anno“ odločno zapisal in zaklical: „Nihče ne more biti obenem dober katoličan in pravi socialist.“ Če je eno ni drugo! Zakaj socializem ne pozna pravega smotra človeškega in družabnega, ki je slava Stvarnikova in večna sreča ljudi. Uči, da je človeška družba ustanovljena samo za udobnost na svetu. Potem motri le materialno plat gospodarstva, podreja vse proizvodnji dobrin, tudi človekovo osebnost in mu ni mar dostojanstvo človekove osebnosti. Božjo gospodstvo nad človekom in dostojanstvo človekove osebnosti socializem zanika, zato pravi kristjan ne more biti pravi socialist: ali ni zares kristjan ali pa ni zares socialist.

Edino Cerkev sloni na temeljih, ki morejo prinesti trajno rešitev v socialnem vprašanju. Če kakšna druga podlaga prinese

morda kdaj tudi trenutne uspehe, pa vidimo, da trenutne rešitve niso vredne boja.

Prav zaradi božjega poslanstva in zaradi blaginje človeštva se sv. Cerkev vedno briga za rešitve socialnih vprašanj. Po papežih dviga svoj glas, kadar zmotni nauki begajo človeštvo. Pij IX., Leon XIII., Pij X., Benedikt XV., Pij XI., vsi po vrsti so dvigali in še dvigajo svoje nauke za ureditev socialnih razmer človeštva. Poslušajmo jih in s pravim virom bomo gradili nov družabni red!

Zakrajšek Viktor:

Janjevo.

Kosovo polje je vsaj po imenu znano nam vsem, saj se je tu zapečatila usoda zgodovine balkanskega polotoka za več stoletij. Polumesec je zavlada po oni usodepolni bitki na Kosovu polju nad krščanskimi balkanskimi narodi. Zvonovi so utihnili in križ se je moral skriti. Vsa veličastna znamenja krščanstva, cerkve in samostani, so polagoma propadala; mnogo kristjanov, zlasti Albancev, je odpadlo. V muslimanskih hišah je še živ spomin na čase, ko so bili njihovi predniki kristjani, saj jih je mnogo odpadlo šele pred kakimi 80 leti.

Se nikdar pa ni nasilje uničilo vere; odpadali so res posamezniki, a drugi so rajši umirali, zapuščali domove, izgubljali svoja imetja in se skrivali, kot pa, da bi zatajili križ. O tem nam priča zgodovina balkanskega polotoka; tudi Kosovo polje, ki leži sredi tega polotoka, bi znalo o tem mnogo povedati. Še stoji ponosna Gračanica, pravoslavni samostan, četudi je bilo mnogo drugih cerkva uničenih. Tudi Janjevo, kjer sem od početka septembra župni upravitelj, more s ponosom kazati na svojo preteklost in pripovedovati, kako je ves čas turške nadoblasti ohranilo vero svojih očetov in zvestobo Kristusovemu namestniku na zemlji — rimskemu papežu.

Sredi Kosovega polja, za prvim gričkom na vzhodu leži malo mestece Janjevo, ki ima nekako tri tisoč prebivalcev, skoro samih katoličanov. Malo čudno se to sliši, a vendar je resnično; in še to moram pristaviti, da so skoro vsi slovanskega rodu. Kakor v okolici Kosovske Mitrovice, je tudi v okolici Janjeva polno rude v zemlji. Baje so že Rimljani imeli tu svoje rudnike, gotovo pa v dobi pred bitko na Kosovu polju Sasi, ki so imeli od srbskih kraljev pravico izkoriščavati te rudnike. Podjetni Sasi so privedli s seboj tudi izurjene rudarje; delavci od

vseh strani so iskali pri njih dela. Naselili so se okrog rudnikov, postavili hiše in cerkve in se popolnoma udomačili. Zgodovina je šla svojo pot naprej, delo v rudnikih je prestalo, a mnogi delavci so ostali, ker so si napravili svoje hiše in nakupili posestva.

Tako je nastalo in tudi ostalo Janjevo, kjer je ostalo največ Dalmatincev. Ko je rudnik prenehal, so se večinoma ukvarjali doma s kovaštvom in z izdelovanjem kovinastega nakitja, uhanov, prstanov, oprsnikov, pasov itd. Ko so eni doma vse to izdelovali, so drugi s temi izdelki krošnjariji okrog. Žene pa so doma tkale in izdelovale obleke. Pri tem je ostalo do danes, le da so se mnogi izselili; posebno v Ameriki jih je mnogo; svojega rodnega kraja pa nikdar ne pozabijo.

Za časa turške nadoblasti so se oklenili cerkve, kateri so ostali zvesti vsi do zadnjega. Mogočno vlada nad mestom cerkev sv. Nikolaja, ki pa žalibog nima zvonika, a notranjost bi bila lahko zelo lepa. Župnišče jim je bila občina in sodnija; še celo to, koliko se sme žganja popiti na svatbi, se je večkrat odločalo v župnišču. Janjevska fara je slovela daleč na okrog; še celo Turki so imeli „rešpekt“ pred Janjevci. Imela je večkrat kar po tri duhovnike in celo skopljanski škof se je večkrat dolgo mudil v Janjevu.

Danes je Janjevo precej obubožano, a splošno znajo najti zaslužek, žene presede po cel dan pred statvami, da zaslužijo nekaj dinarjev, a moške gredo v svet. Za praznik sv. Miklavža, ki je farni patron, so vsi Janjevci doma a kmalu se zopet razhajajo.

V privatnem življenju so prevzeli precej turških navad. Naj omenim samo to, da vse žene nosijo hlače, dimije nazvane. So pa napravljene malo bolj okusno kot smučarske, tako, da bi jih tudi v tržiško cerkev pustili. Prej so imele tudi obraz zakrit, kar so opustile šele po vojni.

V verskem oziru stoji fara na precej visoki stopnji. Cerkev je v nedeljo dopoldne in popoldne polna. V spovednici je dela vedno dovolj. Naj omenim samo to, da imam v krstni knjigi za letošnje leto že zaporedno številko 115, kar je za faro od 3000 duš lepo spričevalo. Pa še to naj pripišem, da nezakonskih otrok skoro ne poznamo. Seveda je v fari kot povsod precej senčnih strani, o katerih pa naj molčim.

Fara bo za moja slabotna ramena najbrž pretežka. Poleg Janjeva je še dve uri oddaljena podružnica sv. Sebastijana v Pešteru, kjer sta dve mali vasi katoliških Albancev in pa podružnica sv. Antona v Prištini, ki

šteje precejšnje število naseljencev tako v Prištini, kakor tudi po obširnem Kosovem polju. Storil bom pač, kolikor mi bo Bog dal moči, a Vas prosim, da priporočite kdaj Bogu v molitvi tudi mojo obširno faro na Kosovem polju.

Nam vsem pa so Janjevci lahko za vzgled v odločnosti in vztrajnosti v veri. „Vse rajši pustim, kot pa vero“, je še danes njihov izrek.

„Vse bi prej pustil kot vero!“, v Sloveniji mnogi ne bi tako govorili, a še manj storili...“

Prosvetno društvo sv. Jožefa v Tržiču.

Cerkev je vedno širila tudi kulturo in prosveto. O tem bi mogli veliko pisati in razmišljati. Ni pa treba daleč pogledati: vsaka slovenska župnija glasno govori, da so bile prve šole in prva izobraževalna društva plod cerkvenega prizadevanja.

Vsemu tržiškemu prosvetnemu delu je bilo od leta 1897 vodilno in najbolj urejeno društvo „Prosvetno društvo sv. Jožefa“. Zapisniki društva in še bolj živo izročilo, ki ga s ponosom hranijo člani in prijatelji društva, pričajo, da je to društvo vedno zavedno in ponosno nosilo versko in narodnozavedno zastavo v Tržiču.

Dobra tri leta je bilo delovanje tega društva ustavljeno. Ni pa bila zabrisana zavest članov in članic! Skelela je krivica, ko je bila zalezovana vsaka beseda in delo za katoliško prosvetno delo. Zakaj je bilo društvo razpuščeno, je vedel vsak, ki je poznal zalezovalce katoliške prosvete; in ni vedel pravzaprav nihče, če je bral in poslušal ničnostne razloge.

V veden spomin naj bo priobčen dekret razpusta našega „Prosvetnega društva sv. Jožefa“, ki ga je 7. junija 1932 pod številko 7154/1 podpisal tedanji sreski načelnik v Kranju g. dr. Ogrin Franc in ga je izročilo tržiško mestno županstvo za časa županovanja g. Lončarja Ivana predsedstvu društva: Prejmi Prosvetno društvo sv. Jožefa — Tržič.

Ob priliki poslednjih dogodkov in demonstracij, kateri so zavzeli tendenco upornosti in revolucionarnosti, se je ugotovilo, da se je zgoraj omenjeno društvo udeležilo teh dogodkov na ta način, da so:

Prvaki društva in ostali člani na društvenih sestankih navduševali in organizirali, da so se člani udeležili shoda v Podbrezjah ter tamkaj motili javni red in mir. Tudi so člani društva nosili zelene kravate kot demonstrativni znak za spremembo današnjega režima.

Z ozirom na to, da se je društvo pri gornjem pokretu kot tako udejstvovalo ter s tem v eminentni meri prekoračilo svoje statutarne delovno področje in ravnalo zoper državni in društveni red, ustavljam in prepovedujem vsako nadaljnje delovanje gorenjega društva na podlagi § 11. zak. o društvih, shodih in posvetih, ter člen 67 zakona o notranji upravi.

Proti tej določbi je svobodna pritožba na Kr. bansko upravo dravske banovine v Ljubljani, ki bi jo bilo vložiti pri srezkem načelstvu v Kranju tekom 15 dni po dnevu dostavitve te odločbe.

Iz javnih ozirov pritožba nima odločilne moči.

Pečat.

Srezki načelnik: Dr. Ogrin Franc.

Vložene so bile pritožbe na razna mesta, pa bilo je vse zaman. Glavni razlog za razpustitev društva je bil ta, da so nekateri člani nosili zelene kravate ob 60letnici dr. Korosca in da je bil predsednik društva g. kaplan Zakrajšek Viktor na shodu v Podbrezjah v družbi g. Majeršiča Janeza. V resnici je pa g. kaplan tisto popoldne študiral doma nedeljski šmarnični govor in g. Majeršič je bil na romanju pri Materi božji na Rakovniku...

Minister za notranje zadeve g. dr. Korosec Anton je krivico, ki je bila narejena prosvetnim društvom, dne 15. julija 1935 popravil in oživel zopet Prosvetno zvezo in vsa v nji včlanjena društva. Za tržiško prosvetno društvo je prišlo še posebno dovoljenje in v nedeljo 29. septembra ima društvo zopet svoj občni zbor in sv. mašo na griču sv. Jožefa.

Prosvetno društvo naj blagoslovljeno širi krščansko prosveto v Tržiču.

Praznik prebl. Device Marije srednice vseh milosti bomo odslej obhajali vsako leto v ljubljanski škofiji 31. majnika v stalno zahvalo za milosti letošnjega evharističnega kongresa in v spomin na prenos milostne podobe Marije Pomagaj iz Brezij v Ljubljano.

Od leta 1890, ko je bilo tržiško župnišče novo, se njegove zunanosti ni dotaknila zidarska ali slikarska roka. Pretekle tedne je bilo pa župnišče na zunaj lepo popravljenoko okoli oken in v podprtiličju. Stene so še ostale v naravnem ometu. Istočasno je dobila tudi kaplanija novo zunanje lice.

Župnijska kronika za avgust bo označena v prihodnji številki.

Oznanila za oktober.

Roženvska pobožnost se vrši v oktobru ob delavnikih od sedmi uri zvečer, ob nedeljah pa popoldne ob drugi uri.

3. God Male Terezije.

4. God sv. Frančiška Serafinskega in prvi petek v mesecu. Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim za III. red in pred sv. mašo je vesoljna odveza in skupno sv. obhajilo za III. red. *Na predvečer se vrši v župni cerkvi od sedme do osme ure skupna molitev svete ure*, ki se združi z roženvsko pobožnostjo.

6. XVII. nedelja po Binkoštih, roženvska nedelja in prva nedelja v mesecu. Zjutraj je skupno obhajilo mož in fantov pri šesti sv. maši, ki je pred Najsvetejšim. *Ob desetih je žegnansko opravilo z darovanjem v cerkvi sv. Ane pod Ljubeljem.*

11. Spomin Materinstva Marijinega.

13. XVIII. nedelja po Binkoštih in slovesni spomin posvečevanja cerkva. Ta dan je farno žegnanje. Ob šestih in desetih je sv. maša z dvema blagoslovoma in pred Najsvetejšim. Ob desetih je slovesna peta sv. maša z leviti. Pred deseto sv. mašo je procesija okrog cerkve med petjem pesmi „Nebeški grad Jeruzalem“. Po večernicah je kajenje oltarjev med petjem Marijinega slavošpeva „Moja duša poveličuje Gospoda“. Ta dan je pri vseh treh sv. mašah letno darovanje za potrebe župne cerkve. Darovanje bodi prav toplo priporočeno!

18. Sv. Luka, evangelist.

20. XIX. nedelja po Binkoštih in Misijonska nedelja. Ob šestih je sv. maša pred Najsvetejšim. Ta dan molimo za misijone in posebej popoldansko pobožnost darujemo v ta namen! V puščo se to nedeljo pobira za misijone. *Ob desetih je tudi žegnansko opravilo v cerkvi sv. Jurija nad Bistrico z darovanjem.*

21. God sv. Uršule. Ob šestih je orglana sv. maša za bratovščino sv. Uršule.

25. God sv. Krispina, patrona čevljarjev.

27. XX. nedelja po Binkoštih in zapovedan praznik Kristusa kralja. Ob šestih in desetih je sv. maša pred Najsvetejšim. Ob desetih je peta sv. maša. Pri popoldanski pobožnosti je slovesna posvetitev Kristusu Kralju.

28. Sv. Simon in Juda, apostola. Ob šestih je orglana farna sv. maša.

31. Vigilija k prazniku Vseh svetnikov. Zapovedan je strogi post.

Shodi cerkvenih organizacij:

III. red: shod 6., vesoljna odveza in sv. maša 4.

Dekliška Marijina družba: shod 13., romanje na Brezje 6. popoldne, skupno sv. obhajilo 27., deklški večeri po oznanilu v cerkvi.

Marijina družba za žene: shod 20., skupno sv. obhajilo 13.

Bratovščina sv. Uršule: sv. maša 21., letni shod 27.

Šolska sv. spoved bo ta mesec obvezna in bo za posamezne šole označena v oznanilu v cerkvi in po šolah.

Marijina vrtca: po oznanilu.

Otroška pobožnost: 27.